

INFORMÁCIE O ČINNOSTIACH, KTORÉ MÁ VYKONAŤ VEREJNOSŤ V PRÍPADE RÁDIOLOGICKÝCH HAVARIJNÝCH SITUÁCIÍ

Opatrenia v období ohrozenia:

Opatrenia je potrebné vykonať preventívne v dobe od hrozby úniku až po únik rádioaktívnych látok do okolia. Za nariadovanie opatrení na ochranu obyvateľstva zodpovedá:

- držiteľ povolenia na prevádzku jadrového zariadenia, ak udalosť nepresiahla územie jadrového zariadenia,
- starosta obce, ak udalosť nepresiahla katastrálne územie obce,
- prednosta obvodného úradu, ak mimoriadna udalosť nepresiahla územný obvod kraja,
- predseda vlády SR, ak mimoriadna udalosť presiahla územný obvod jedného kraja.

Výkonným orgánom, ktorého úlohou je analyzovať riziká krízovej situácie, navrhovať opatrenia na jej riešenie a koordinovať činnosť zložiek v jeho pôsobnosti v období krízovej situácie, je krízový štáb. V súlade so zákonom č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov si vlády SR zriaďuje Ústredný krízový štáb, obvodné úrady a obce vlastné krízové štáby.

Vyrozumenie osôb činných pri riešení udalostí a príprava varovania obyvateľstva

Informáciu o ohrození, resp. o vzniku udalosti na JZ obdrží Koordinačné stredisko IZS ObÚ v sídle kraja, ktorého úlohou bude vyrozumieť osoby činné pri riešení udalostí na JZ a preverenie na obciach a určených organizáciách pripravenosť prostriedkov varovania tzv. „tichou skúškou“.

Príprava na prípadné uskutočnenie neodkladných opatrení v skorej fáze v oblasti ohrozenia

Je potrebné zamerať sa hlavne na:

- prípravu ochranných stavieb,

- doplnenie potrieb jódoých profylaktík z rezervy a tam, kde bude treba,
- prípravu síl a prostriedkov (SaP) na reguláciu pohybu osôb a dopravných prostriedkov,
- prípravu evakuačných opatrení (hlavne odborné zabezpečenie evakuácie),
- kontrolu a prípravu prostriedkov individuálnej ochrany (PIO) a improvizovaných PIO,
- prípravu zdravotníckych opatrení,
- prípravu hygienických opatrení s dôrazom na konzumáciu potravín a vody,
- prípravu na vykonanie hygienickej očisty,
- prípravu veterinárnych opatrení,
- plnenie prípravných opatrení členov Krízového štábu (KŠ) ObÚ,
- upresnenie potrebnej dokumentácie,
- preverenie SaP na vykonávanie záchranných prác.

Informovanie verejnosti o opatreniach v období ohrozenia

Vykonáva JZ a ObÚ v rozsahu prílohy č. 4 vyhlášky ÚJD SR č. 55/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov. Informujú verejnosť o:

1. Informácie o nehode alebo havárii, stupni závažnosti a ich predpokladanom vývoji.
2. Informácie o opatreniach v období ohrozenia.
3. Informácie o neodkladných a následných opatreniach na ochranu obyvateľstva v skorej, prechodnej a neskorej fáze.

Neodkladné opatrenia v skorej fáze

Vyrozumenie osôb činných pri riešení následkov nehôd alebo havárií a varovanie obyvateľstva

Varovanie a vyzrozumenie orgánov, organizácií, obyvateľstva a určených osôb v okolí JZ vykonajú:

- v priestoroch a vo všetkých objektoch jadrového zariadenia a v oblasti ohrozenia – držiteľ povolenia,

- na ostatnom území v súlade so zákonom NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vyhláškou MV SR č. 388/2006 Z. z. o zabezpečení technických a prevádzkových podmienok informačného systému CO v znení neskorších predpisov – krízový štáb, určené orgány štátnej správy, samosprávy a ďalšie právne subjekty.

Monitorovanie radiačnej situácie

V súlade s § 5 odsekom 5 písmeno j) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vykonáva monitorovanie radiačnej situácie a zber údajov na území Slovenskej republiky na účely hodnotenia ožiarenia a hodnotenia vplyvu žiarenia na verejné zdravie a v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, Ministerstvom obrany Slovenskej republiky, Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, Ministerstvom školstva Slovenskej republiky, Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky vytvára radiačnú monitorovaciu sieť a zabezpečuje a riadi činnosti radiačnej monitorovacej siete. Radiačná monitorovacia sieť SR je tvorená stálymi a pohotovostnými zložkami. Medzi stále zložky RMS patria orgány a organizácie nasledovných rezortov:

- MZ SR - 4 mobilné monitorovacie skupiny, stacionárne monitorovacie systémy, laboratórne skupiny, ÚVZ SR zabezpečuje sledovanie integrálnej dávky z externého ožiarenia na 8-ich meracích miestach v okolí JZ EBO a na 12-tich meracích miestach v okolí JZ EMO, Slovenská zdravotnícka univerzita má vytvorenú sieť 80-tich stálych meracích miest kontaminácie ovzdušia
- MV SR – rezortné vyhodnocovacie stredisko, stacionárny monitorovací systém tvorený 23 meracími miestami so zariadeniami RPSG-05 (ObÚ, SIZSaKM, KCHL), mobilné monitorovacie skupiny, 3 laboratórne skupiny KCHL
- MO SR – vyhodnocovacia skupina (Stredisko RCHBO OS SR, Trenčín), stacionárna sieť systému ARIS (12 meracích miest so zariadením RS-03), mobilné monitorovacie skupiny

- MŽP SR – stacionárna sieť včasného varovania (26 stacionárnych meracích miest lokalizovaných na meteorologických staniách SHMÚ, vybavených sondami typu Gamma-Tracer na 23 miestach a sondami typu RPSG-05 na 3 miestach), krátko, stredne a dlhodobé meteorologické prognózy
- MH SR – prostredníctvom JZ v lokalite Bohunice a Mochovce monitorovacie strediská s lokálnymi radiačnými monitorovacími sieťami, rýchle monitorovacie skupiny EBO a EMO, mobilné monitorovacie skupiny, 2 podporné laboratórne skupiny a teledozimetrický systém tvorený 24 stabilnými meracími miestami v lokalite Bohunice a 21 stabilnými meracími miestami v lokalite Mochovce.

Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov sa plánuje v oblasti ohrozenia a zabezpečuje sa súčasne s varovaním obyvateľstva. Reguláciou pohybu osôb a dopr. prostriedkov sa rozumie

- a) odklonenie dopravy,
- b) zabránenie vstupu nepovolánym osobám do oblasti ohrozenia,
- c) zabezpečenie plynulosti prechodu záchranných zložiek integrovaného záchranného systému,
- d) zabezpečenie plynulosti odsunu osôb z oblasti ohrozenia,
- e) zabránenie evakuovanému obyvateľstvu v predčasnom návrate,
- f) zabránenie rozširovaniu následkov pôsobenia nebezpečných látok mimo oblasti ohrozenia,
- g) určenie a zriadenie kontrolných stanovišť

Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov sa vykonáva ihneď po varovaní a vyzozumení v území vymedzenom 25 km okruhom v lokalite Jaslovské Bohunice a na území vymedzenom 20 km okruhom v lokalite Mochovce bez vyčkávania na výsledky monitorovania a na rozhodnutie KŠ. Miesta pôsobenia a konkrétnej činnosti sa upresňujú v nadväznosti na aktuálnu situáciu a vykonávané opatrenia.

Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov je riadená dotknutými obvodnými úradmi, pričom jej plánovanie je koordinované ObÚ v sídle kraja a reguláciu po vzniku radiačnej havárie zabezpečuje Policajný zbor (PZ) , Železničná polícia (ŽP), obecná polícia alebo jednotky CO v zmysle platnej legislatívy jednotlivých zložiek.

Prvá predlekárska pomoc a neodkladná zdravotná starostlivosť

Prvá predlekárska pomoc bude poskytovaná dostupnými silami a prostriedkami vrátane svojpomoci a vzájomnej pomoci občanov. Neodkladná zdravotná starostlivosť bude poskytovaná v zdravotníckych zariadeniach.

Evakuácia

Pre riadenie a zabezpečenie evakuácie sú zriadené evakuačné komisie v súlade s § 7 vyhlášky MV SR č.75/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov a prílohy č.4 tejto vyhlášky.

Na vykonanie dozimetrickej kontroly a usmernenie odsunu osôb z priestoru ohrozenia budú vytvorené kontrolné stanovišťa. Evakuácia a umiestnenie ohrozeného obyvateľstva sa plánuje podľa spracovaného zámeru. Preprava evakuovaných občanov, prípadne zvierat a iného materiálu sa vykoná po existujúcich komunikáciách. Trasy presunov sú uvedené v zámere evakuácie. K preprave možno využiť súkromné osobné motorové vozidlá, dopravné prostriedky dopravných organizácií, obcí, právnických osôb a podnikateľov.

Čiastočná hygienická očista osôb

Čiastočnú hygienickú očistu je potrebné vykonávať počas celého obdobia trvania radiačného ohrozenia.

Pri evakuácii sa bude vykonávať hygienická očista v dostupných zariadeniach, ubytovacích zariadeniach a v domácnosti.

Hygienickú očistu je potrebné upresniť, odvolať, prípadne na ďalšom území nariadiť podľa výsledkov monitorovania a na základe rozhodnutia krízového štábu.

Informovanie obyvateľstva o opatreniach v období ohrozenia podľa prílohy č. 4. vyhlášky ÚJD SR č. 55/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov.

1. Informovať o nehode alebo havárii, stupni závažnosti a ich predpokladanom vývoji:
 - a) Charakteristika vzniknutej mimoriadnej udalosti
 - b) Popis mimoriadnej udalosti
2. Informovať o opatreniach v období ohrozenia.
 - a) vyrozumenie osôb činných pri riešení nehôd alebo havárií a príprava varovania obyvateľstva,
 - b) príprava na prípadné uskutočnenie neodkladných opatrení v skorej fáze v oblasti ohrozenia,
3. Informovať o neodkladných a následných opatreniach na ochranu obyvateľstva v skorej, prechodnej a neskorej fáze.

Používanie špeciálnych prostriedkov individuálnej ochrany – individuálna ochrana

Individuálnu ochranu obyvateľstva je potrebné realizovať improvizovanými prostriedkami, ktoré sa používajú bez vyzvania ihneď po varovaní obyvateľstva po vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky. Špeciálne prostriedky individuálnej ochrany použijú záchranné zložky IZS a jednotky CO. Rozhodnutie o výdaji PIO obyvateľstvu vydáva Ústredný krízový štáb na základe výsledkov monitorovania, rešpektujúc pritom zásadu, že výdaj PIO je možné realizovať len na území, ktoré nie je ohrozené rádioaktívnym spádom.

Ukrytie

Ak v čase ohrozenia, prípadne vzniku mimoriadnej udalosti spojenej s únikom nebezpečnej látky nemožno vykonať evakuáciu, ochrana osôb bude zabezpečovaná ukrytím v stavbách, v ktorých sa osoby nachádzajú. Vhodné sú hlavne pivničné, suterénne, podzemné alebo nadzemné priestory, ktoré poskytujú ochranu proti rádioaktívnemu žiareniu a kontaminácii.

Jódová profylaxia

Jódové profylaktikum zabezpečené pre obyvateľstvo v oblasti ohrozenia sa použije ihneď po obdržaní varovného signálu o vzniku radiačnej havárie (aspoň do 2 hod po vzniku) bez vyčkávania na výsledky monitorovania skutočnej radiačnej situácie, alebo na pokyny obce, a to v dávke podľa návodu na krabičke.

Podľa vývoja skutočnej radiačnej situácie na pokyn príslušných orgánov užije obyvateľstvo opakovane polovičnú dávku. Tehotné a dojčiace ženy užijú maximálne dve dávky. Osoby citlivé na jód alebo trpiace chorobou štítnej žľazy sa poradia s lekárom o užití profylaktika a o doporučenom dávkovaní.

Zákaz spotreby nechránených potravín, vody a krmív

Vydávanie opatrení ohľadom potravín, vody a krmív budú zabezpečovať príslušné štátne orgány na základe výsledkov monitorovania (RÚVZ, KVaPS, resp. RVaPS).

Opatrenia v prechodnej a neskorej fáze

Regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov

Pri realizácii tohto opatrenia budú, tak ako v skorej fáze, rozhodujúce zložky štátnej polície a útvary mestských resp. obecných polícií – prípadne jednotky CO. Hlavné úsilie bude sústredené na zabezpečenie plynulosti odsunu osôb z oblasti ohrozenia resp. zabránenie evakuovanému obyvateľstvu v predčasnom návrate, prevencia a represia kriminálnych aktivít, ako i rozširovaní následkov pôsobenia nebezpečných látok mimo oblasti ohrozenia.

Regulácia spotreby potravín, vody a krmív rádioaktívne kontaminovaných

Príjem kontaminovaných potravín, vody a krmív bude regulovaný podľa stanovených noriem.

Presídlenie obyvateľstva podľa vyhodnotenia aktuálnej radiačnej situácie a prognózy jej vývoja

Toto opatrenie bude realizované pri predpoklade dosiahnutia smernej hodnoty zásahovej úrovne v zmysle prílohy č. 10 Nariadenia vlády č. 345/2006 Z. z..

Dezaktivácia postihnutého územia

S dezaktiváciou je potrebné začať v skorej fáze radiačnej havárie. Dezaktiváciu pri radiačnej havárii JZ možno rozdeliť na:

a) Dezaktivácia v pôsobnosti jednotlivých občanov

Pred ukrytím obyvateľstva v bytoch, na pracoviskách, alebo v úkrytoch sa vykoná dezaktivácia oblečenia, vecí a materiálu.

Krátkodobú dezaktiváciu vlastných budov, ciest, prípadne terénu môžu vykonať aj jednotliví dotknutí občania na ohrozenom území pri dodržaní noriem ožiarenia.

b) Dezaktivácia v pôsobnosti podnikateľov

Právnické osoby – podnikatelia, ktorí organizujú jednotky CO zabezpečujú dezaktiváciu pre svoje objekty.

c) Dezaktivácia budov, ciest, prípadne terénu v pôsobnosti obvodného úradu

Vykoná sa pomocou vhodných technických prostriedkov zabezpečených od právnických osôb a podnikateľov.

Prioritne bude potrebné vykonať dezaktiváciu najdôležitejších komunikácií v smere evakuácie.

Ďalšie informácie súvisiace s plánom ochrany obyvateľstva pre prípad nehody alebo havárie jadrového zariadenia je možné získať na odbore civilnej ochrany a krízového riadenia ObÚ v sídle kraja.

V uvedenej dokumentácii sa nenachádzajú žiadne dôverné informácie alebo utajované skutočnosti, ktoré by podliehali obmedzeniam vyplývajúcim zo zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, prípadne zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov.